

Nota voor Burgemeester en Wethouders

Team: Concernstaf

Onderwerp:

Vragen ex art 46 RvO-GL-Droogte

Notagegevens

Bestuursorgaan : B-en-W 22-11-2022

Notanummer : 2022-1012

Datum : 22-11-2022

Programma : 03-Leefomgeving

Portefeuillehouder : Wethouder Elferink,

Bijlage(n) : 2022-10-28 Vragen art 46 RvO - GL - Droogte.docx, Antwoordbrief vragen ex art 46 RvO-GL-Droogte.docx

Parafering

17-11-2022: Wethouder18-11-2022: Programmamanager

Agendering

* 18-11-2022: Gemeentesecretaris/algemeen directeur

Definitieve akkoord

24-11-2022

B & W d.d.: 22-11-2022

Besluit

1. De beantwoording van de vragen ex art 46 RvO van de Groen Links-fractie vast te stellen
2. De beantwoording aan te bieden aan de raad

De nota en het besluit openbaar te maken.

Inleiding

Per brief van 28 oktober 2022 heeft Robert Jansen van de fractie van Groen Links uw college een aantal schriftelijke vragen ex art 46 RvO gesteld over droogte. Bijgaand treft u de beantwoording aan

Beoogd maatschappelijk resultaat

Kader

Argumenten voor en tegen

Financiële consequenties en dekking

Openbaarmaking en communicatie

Aanpak en uitvoering

Gemeente Deventer
College van B&W
Postbus 5000
7400 GC Deventer

Deventer, 28 oktober 2022

Betreft: Schriftelijke vragen ex. Artikel 46 RvO
Onderwerp: droogte

Geacht College,

De afgelopen zomer, was wederom een droge zomer. Het neerslagtekort bedraagt gemiddeld ruim 200 mm in Nederland, in Deventer is het neerslagtekort nog veel groter. ¹

Onze waterschappen hebben met veel menskracht de afgelopen periode geprobeerd water vast te houden en op te pompen uit de IJssel, de watergangen in. Niet alle watergangen, vijvers en kolken werden hiermee bereikt, bijvoorbeeld een aantal in Zandweerd Noord niet.

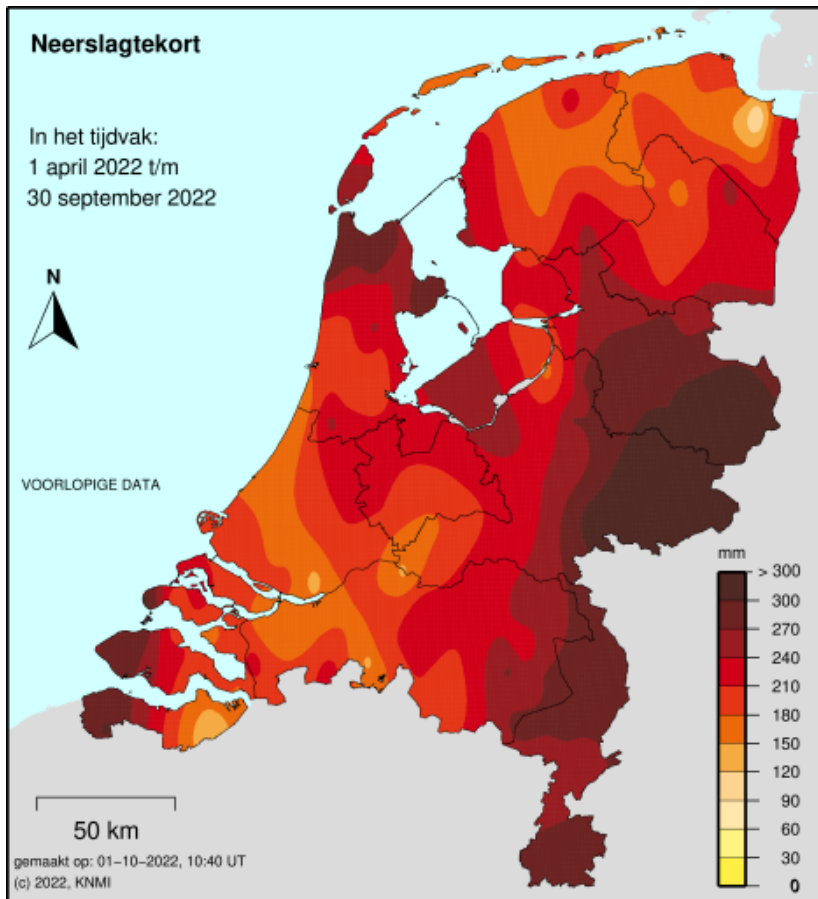
GroenLinks heeft hierover de volgende vragen:

1. Heeft het College een goed beeld van de trends in de grondwaterstanden de afgelopen jaren. Kan inzicht worden gegeven in de actuele grondwaterstanden en hoe deze zich verhouden tot het landelijke beeld?
2. Welke problemen/schade aan eigendommen van woningbouwcorporaties, particulieren en van de gemeente, veroorzaakt de lage grondwaterstand?
3. Welke waterpartijen en -gangen in Deventer worden nog meer geconfronteerd met een lage waterstand?
4. Wat is de invloed van een lage waterstand in de watergangen, vijvers en kolken op het leven in en rondom het water? En wat is de invloed van een lage waterstand in de winterperiode op het waterleven wanneer het bijvoorbeeld wel gaat vriezen?
5. Hoe is de verdeling van de verantwoordelijkheden tussen uw College en de Waterschappen met het oog op de watergangen, vijvers en kolken?
6. Welke opties zijn er beschikbaar om de lage waterstanden in de watergangen en -partijen tegen te gaan? Is bijvoorbeeld het verbinden van de kolken met andere watergangen die wel worden gevoed een optie? Of kan er water uit de IJssel worden gehaald ten behoeve van het tegengaan van de lage waterstand op eerder genoemde plekken?
7. Is al bekend welke schade/sterfte is opgetreden aan het bomenbestand en welke maatregelen worden daarvoor genomen?

Met vriendelijke groet,

Robert Jansen

¹ https://www.knmi.nl/nederland-nu/klimatologie/geografische-overzichten/neerslagtekort_droogte

Grote Kerkhof 1
Postbus 5000
7400 GC Deventer

14 0570
telefoon

direct telefoonnummer

gemeente@deventer.nl
e-mail

Aan de fractie van Groen Links
t.a.v. Dhr. R.J.O. Jansen
Interne Post

2022-1012
kenmerk

uw referentie

22 november 2022
datum

S. van der Velden
contactpersoon

Schriftelijke vragen ex art 46 RvO
onderwerp

Geachte meneer Jansen,

In uw brief van 28 oktober jl. hebt u ons college schriftelijke vragen ex art 46 RvO gesteld over droogte. Ons antwoord is als volgt.

Vraag 1

Heeft het College een goed beeld van de trends in de grondwaterstanden de afgelopen jaren. Kan inzicht worden gegeven in de actuele grondwaterstanden en hoe deze zich verhouden tot het landelijke beeld?

Antwoord

De gemeente Deventer heeft sinds 2006 een uitgebreid grondwatermeetnet met peilbuizen. De grondwaterstanden in de peilbuizen werden tot 2019 handmatig twee keer per maand gemeten. In 2019 is het peilbuizenennetwerk geoptimaliseerd. Sindsdien wordt in 55 peilbuizen de grondwaterstand met loggers digitaal geregistreerd. Daarnaast hebben ook de waterschappen en Vitens grondwatermeetnetten, waarvan de data publiek beschikbaar zijn.

Hoe zich dit verhoudt tot het landelijk beeld is weinigzeggend, omdat per regio verschilt wat van nature de grondwaterstanden zijn, de hoeveelheid regen die valt en de verdamping. Wel kunnen de huidige grondwaterstanden vergeleken worden met vorige jaren. Dit jaar zijn de grondwaterstanden in Deventer in de zomerperiode minder sterk gedaald dan in 2018 en voor een kortere periode. Op dit moment liggen de grondwaterstanden weer binnen de normale fluctuatie¹. Uitzondering is de strook langs de IJssel, waar de grondwaterstanden sterk beïnvloed worden door de IJssel. Ook dit jaar is het waterpeil in de IJssel weer extreem gedaald tot circa NAP +0,50 m (normaal fluctueert het peil in de IJssel tussen NAP +1,50 m en NAP +4,80 m) en dit is terug te zien in de grondwaterstanden in die strook. Dit kunnen we als gemeente niet of nauwelijks beïnvloeden.

Vraag 2

Welke problemen/schade aan eigendommen van woningbouwcorporaties, particulieren en van de gemeente, veroorzaakt de lage grondwaterstand?

Antwoord

Door lage grondwaterstanden en lage IJssel-waterstanden kunnen houten funderingspalen, die altijd onder water zitten, droog komen te staan waardoor ze gaan rotten. Hierdoor kunnen gebouwen en andere

¹ Op basis van jaren met een gemiddelde neerslag en verdamping.

bouwwerken verzakken. In Deventer is deze problematiek beperkt aanwezig, doordat gebouwen veelal op staal zijn gefundeerd.

In Deventer zijn de grondwaterstanden van nature al relatief laag. Veel beplanting is daardoor niet afhankelijk van het grondwater, maar van het hangwater. Hangwater is het regenwater dat al in de bodem is geïnfilteerd, maar nog niet het grondwater heeft bereikt. Voor het effect op bomen, zie de beantwoording van vraag 7.

In het landelijk gebied heeft de droogte effect op de landbouw. Het waterschap is hier sturend op de mogelijkheden om die effecten te beperken, door wel of niet toe te staan dat oppervlaktewater en/of grondwater onttrokken wordt voor besproeiing van de gewassen. Daarnaast is er op landelijk niveau een verdringingsreeks afgesproken bij watertekorten. Deze zomer is binnen de gemeentegrens van Deventer geen onttrekkingsverbod geweest. Er kon nog voldoende water ingelaten worden vanuit de IJssel.

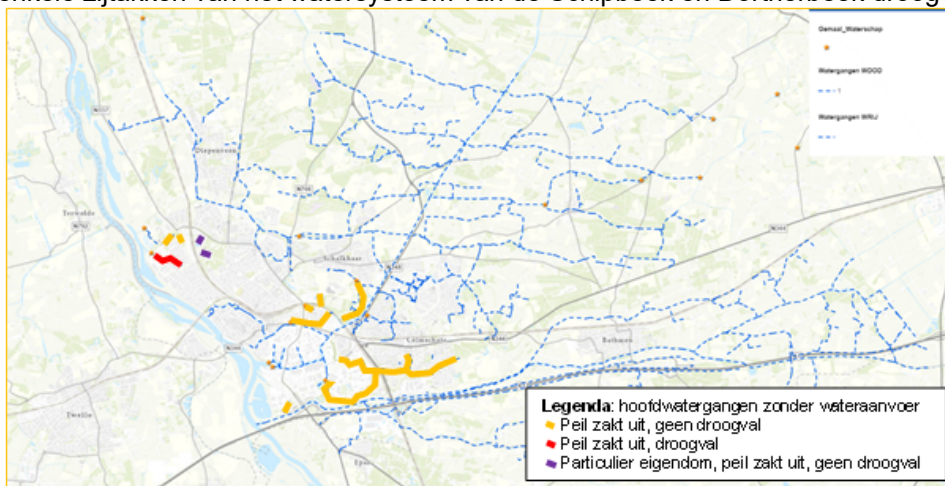
Vraag 3

Welke waterpartijen en –gangen in Deventer worden nog meer geconfronteerd met een lage waterstand?

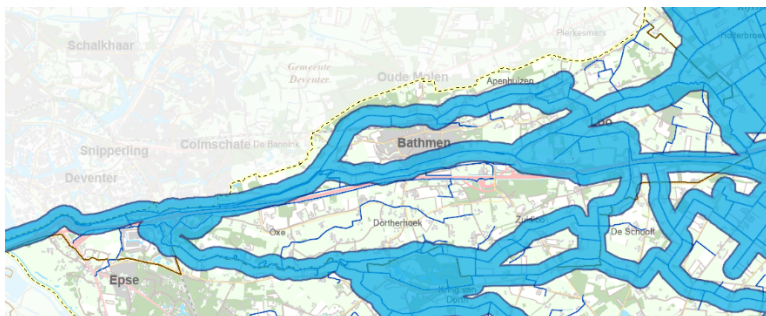
Antwoord

In het merendeel van het oppervlaktewater van Deventer is aanvoer van water mogelijk, waardoor geen lage waterstanden optreden (beheergebied van waterschap Drents Overijsselse Delta (WDOD)). In wateraanvoergebieden van waterschap Rijn en IJssel (WRIJ) wordt water aangevoerd vanuit het Twentekanaal. Echter in lange perioden van droogte en lage rivierwaterstanden is de aanvoer van water vanuit het Twentekanaal ook beperkt, en zijn hier voor het waterschap ook behoorlijke kosten aan verbonden. WRIJ heeft dan moeite om de huidige wateraanvoergebieden van voldoende water te voorzien.

In de watergangen waar geen aanvoer mogelijk is van water, komen ook lage waterstanden voor. Dit zijn het oppervlaktewatersysteem in Colmschate en Kloosterlanden, de Douweler-, Holter-, en Rielerkolk, het oppervlaktewatersysteem in de Rivierenwijk en de kolken en vijvers in Zandweerd Noord in het beheergebied van WDOD. In het beheergebied van WRIJ zijn dit met name de watergang van de Zuid Dortherhoek en enkele op de hogere gronden gelegen zijtakken van het watersysteem van de Schipbeek en Dortherbeek. Daarvan kunnen de vijvers in Zandweerd Noord, de watergang van de Zuid Dortherhoek en enkele zijtakken van het watersysteem van de Schipbeek en Dortherbeek droogvallen.

Afbeelding 1: Hoofdsysteem oppervlaktewater zonder wateraanvoer beheergebied WDOD (hoofdwatertgangen = watergangen, vijvers en kolken)

Afbeelding 2: Hoofdsysteem oppervlaktewater beheergebied WRIJ (blauwe zone = aanvoer van water mogelijk).

Vraag 4

Wat is de invloed van een lage waterstand in de watergangen, vijvers en kolken op het leven in en rondom het water? En wat is de invloed van een lage waterstand in de winterperiode op het waterleven wanneer het bijvoorbeeld wel gaat vriezen?

Antwoord

De lage waterstanden spelen alleen in de zomer, bij langdurige perioden van droogte en warmte. In de watergangen waar het waterpeil zakt, maar geen sprake is van droogval, kan blauwalg en botulisme optreden. Het waterschap houdt dit in de gaten en acteert hierop waar nodig.

Van de vijvers in Zandweerd is bekend dat deze droogvallen. De vijvers staan via de (zand)bodem in open verbinding met het grondwater en de IJssel. Als het waterpeil van de IJssel laag staat, gaan ook in een zone langs de IJssel de grondwaterstanden omlaag. Dit heeft tot gevolg dat het waterpeil in de vijvers meezakt, soms tot onder de bodem van de vijvers. Dit is een natuurlijke situatie, die ook in het verleden al vaker is voorgekomen bij met name de vijver het dichtst bij de IJssel. Door klimaatverandering zal dit vaker gebeuren is de verwachting. We hebben afgelopen zomer ook zo een droge periode gehad, waardoor de vijvers grotendeels droog zijn komen te staan. Het waterschap Drents Overijsselse Delta heeft afspraken met de hengelsportvereniging, om bij droogval en slechte waterkwaliteit vissen weg te vangen en naar andere vijvers over te brengen. Het waterleven zal hier niet of nauwelijks meer of minder schade van ondervinden dan in het verleden.

Vraag 5

Hoe is de verdeling van de verantwoordelijkheden tussen uw College en de Waterschappen met het oog op de watergangen, vijvers en kolken?

Antwoord

De waterschappen zijn altijd al verantwoordelijk voor de waterkwantiteit (hoeveelheid) en waterkwaliteit van het oppervlaktewater. In het stedelijk gebied ligt het grondeigendom nog deels bij de gemeente, maar is het beheer en onderhoud in 2010 overgedragen naar het waterschap. De gemeente onderhoudt nog wel de oevers (het droge deel boven het waterpeil). In het landelijk gebied onderhouden wij als gemeente watergangen, vijvers en kolken indien wij grondeigenaar zijn.

Vraag 6

Welke opties zijn er beschikbaar om de lage waterstanden in de watergangen en -partijen tegen te gaan? Is bijvoorbeeld het verbinden van de kolken met andere watergangen die wel worden gevoed een optie? Of kan er water uit de IJssel worden gehaald ten behoeve van het tegengaan van de lage waterstand op eerder genoemde plekken?

Antwoord

Bij de kolken is wateraanvoer niet mogelijk. Deze zijn ook diep genoeg om bestand te zijn tegen lagere waterstanden. Bij het oppervlaktewatersysteem van de Rivierenwijk, Douwelerkolk, Kloosterlanden en Colmschate is nu alleen een afvoermogelijkheid. Het is technisch mogelijk ook voorzieningen aan te leggen voor de aanvoer van water. Dit is echter niet eenvoudig. Het waterschap benut wel koppelkansen, waar deze zich voordoen. In Zandweerd staat de waterstand van een aantal vijvers te veel onder invloed van de waterstand in de IJssel om dit met wateraanvoer op te kunnen lossen. Met de dynamiek van droogval wordt in het beheer en onderhoud rekening gehouden.

WRIJ probeert lage waterstanden tegen te gaan door zoveel mogelijk water vast te houden in het gebied, door waar mogelijk hogere stuwstanden in te stellen. Via het programma "Elke druppel de grond in" stimuleren zij ook agrariërs en andere grondeigenaren in het buitengebied om maatregelen te nemen om water vast te houden. Een uitbreiding van de wateraanvoergebieden wordt niet overwogen door WRIJ.

Vraag 7

Is al bekend welke schade/sterfte is opgetreden aan het bomenbestand en welke maatregelen worden daarvoor genomen?

Antwoord

Een aanzienlijk hoger aantal bomen sterft af als gevolg van droogte, of lijdt schade als gevolg van de droogte. De effecten die een droog seizoen met zich meebrengen zijn lastig op één moment inzichtelijk te maken. Een deel van de beplanting zal zich herstellen, een deel niet. Dit is pas in het daaropvolgende seizoen te meten. Voor wat betreft bomen is het zelfs mogelijk dat de consequenties zich pas 2 of 3 jaar later manifesteren. Er kan dan extra sterfte optreden, of aanvullende beheer- en onderhoudswerkzaamheden kunnen noodzakelijk zijn.

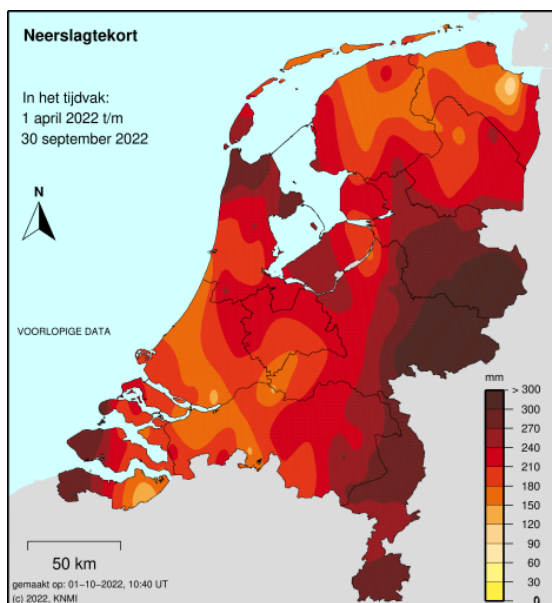
Er is door Het Groenbedrijf veel energie gestoken om jonge bomen (< 3 jaar) in leven te houden. Er is flink ingezet op het watergeven van de nazorgbomen i.v.m. de warme en droge zomer. Deze inzet heeft geresulteerd in het overleven van 98% van de jonge bomen. Kanttekening hierbij: schade kan zich ook komend jaar nog manifesteren.

Het effect van de droogte dit jaar op de oudere bomen is nog niet bekend. Een en ander hangt ook nauw samen met hoe met name het voorjaar verloopt in de komende jaren. Het effect op deze bomen zal de komende jaren moeten blijken uit de driejaarlijkse BVC inspectie en meldingen van bewoners. Kanttekening hierbij: het is vaak onmogelijk een causaal verband te leggen tussen de droogte en de sterfte. We zien dat met name oude beuken en eiken na een aantal jaren een forse terugval in hun conditie laten zien.

Maatregelen

Bij herinrichtingen van onze openbare ruimte wordt sinds een aantal jaren goed gekeken hoe we beter bestand kunnen zijn tegen droogte en hitte. Dit resulteert in bijvoorbeeld maatregelen om water te infiltreren bij groen, bomen en in de bodem. Ook gaat er steeds meer aandacht uit naar het verbeteren van de groeiplaatsomstandigheden van nieuwe bomen, en wordt er kritisch gekeken naar het toe te passen assortiment.

Verloren gegane bomen worden vervangen. Er worden aanvullende beheermaatregelen genomen, zoals extra watterondes inlassen. Samen met onze verbonden partijen wordt daarnaast gewerkt aan een soort plan van aanpak in geval van droogte.

Burgemeester en wethouders van de gemeente Deventer,
de secretaris, de burgemeester,

M.A. Kossen

R.C. König